

ПЕТКО ГЕОРГИЕВ САРАНЕДЕЛЧЕВ

ЕДИН ОТ ПЪРВИТЕ ВОЕННИ ФОТОГРАФИ

Петко е третият син на Минка и Георги Саранеделчеви, който доживява да има семейство и потомство. Роден е на 19 (н.ст.) декември 1894 г. в Казанлък. Според регистъра на ражданията за 1894 г. при Къренската черква, под No80, освен датата на раждането му, имената и занятието на родителите му е записано, че е кръстен на 14/26 декември 1894 г. от свещеник Христо Караджов с кръстник Аспарух Петров. Завършва основно образование, като учи първоначално в Къренското училище, а после в Прогимназия „Гавраил и Мария Константинови“ Казанлък. От ученическите му години е дружба му с бъдещите големи български художници - Иван Пенков и Иван Милев. Той е и причината с тях да се запознае и също да стане с тях приятел малко по-големият му брат Димитър - основателят на ателие “Кремона”. През ранните детски години наред с други деца от махалата и съседната Новенска махала, играе често и с бъдещия композитор Петко Стайнов.

Във връзка с това си спомням една случка от моето детство. Бях в дюкяна на дядо ми Стойчо. Той ковеше нещо на наковалнята и силният звън от якото удряне на бойния чук се разнасяше наоколо. Тогава по главната улица рядко преминаваше автомобил, нямаше го онзи уличен шум, характерен в днешни времена. Забелязах, че на отсрещния тротоар на улицата бавно върви строен, възрастен човек, с тъмни очила леко опипващ с бастунче пред себе си. Когато се изравни с мястото на дядовия дюкян, явно дочул звъна, смени посоката на вървене и също така бавно, но без да се обръща, прекоси улицата и се насочи право към нас. Дядо, улисан в своята работа, не забелязваше това. Човекът спря и весело се провикна:

- Стойчо, приятелю от детските години, чух мелодията от Твоя чук и реших да ти се обадя.

Дядо спря работата, излезе пред дюкяна, ръкува се почтително със своя неочакван гост.

- Помниш ли Стойчо, как като бяхме малки с Митко, Петко, твоите братя и други деца, ти ни водеше на Хашката кория да се катерим по дърветата и ловим гарджета?

Последваха и няколко други разказа, от които разбрах, че непознатият за мене човек е другарувал като дете с чичо Петко и съжалява за ранната му смърт. Когато си тръгна, без да питам, сам дядо, отново усмихнат, както винаги ми разказа, че това е композитора Петко Стайнов: „Бях

вече бая пораснал, но той идваше у дома покрай братята ми Митьо и Петко. Веднъж реших да ги поведем заедно с други махленски дечица до Хашката кория и там ги учих да се катерят по големите брястове и свалят от гнездата малки гарджета. Детски лудории, за които той, когато минава покрай дюкяна, все ми припомня“.

Покрай дружбата си с Иван Пенков пък Петко започва да се интересува от заниманията на неговия баща - Георги Пенков (1864-1913 г.) с фотография. Той е книгоиздател и един от първите казанлъшки фотографи. От началото на миналия век открива и фотографско ателие. В него Петко започва да му помага и така усвоява тази много рядка и престижна по онова време професия.

През 1914 година постъпва в казармата, като своите по-големи братя също в 23-ти п. Шипченски полк. Една година след това също заминава на фронтовете на Първата световна война. Според думите на сина му Георги по време на войната Петко е военен фотограф и е направил стотици снимки:

“Една част от тях е съхранил за себе си в голям албум. Този албум е много хубав, като под всяка снимка баща ми с красив, калиграфски почерк подробно е описал кога, къде и какво е фотографирал.“

„Дай да го видя този албум чичо Георги!“ го приканвах аз.

На това той все ми отговаряше: “Ами не знам къде съм го сложил. Мисля, че е в един голям сандък, в който има много неща от тати и мама“, след което обясняваше, че този сандък е в големия таван на софийския му апартамент. Все обещаваеше, че ще се качи да го намери и така си отиде от този свят - без да разбере дали това е станало.

Споделял съм с историци и фотографи, които ми казват, че ако този албум бъде намерен, той ще има голяма историческа стойност.

След края на войната завърналия се в Казанлък доскорошен военен фотограф разбира от брат си Димитър, че е изоставил страстта си към оръжията, а е започнал да майстори мандолини и китари. В една от трите стаички, построени от баща им Георги, от източната страна на двора им, Петко разполага фотографското си ателие, а в другата – Димитър – работилницата за струнни музикални инструменти. По-големият увлича в лютиерското изкуство и Петко, както и по-малките им братя Бончо и Иван. Така е през цялата 1919 г., когато Петко, като няма клиенти да се снимат, отива в съседната стаичка и с Митко майсторят първите музикални инструменти.

През 1920 година Петко се оженва за будната шипченка Донка Безлова. Тя е от известен шипченски род дал на страната бунтовници и възрожденци, а в по-късни — времена видни творци, военни, медици. Донка държи да научи занаята на своя мъж – фотографията и заедно да се занимават с това, което в момента ще носи препитание на младото семейство. Занаятът, все още недобре усвоен от бати им Митьо, не носи приходи. Стимулира своя мъж да не чака клиентите да му дойдат на крака в ателието, а той само да отиде при тях.

По този начин от следващата година до края на живота си Петко става пътуващ фотограф из казанлъшките села. Най-много се застоява в с. Шипка и в с. Ветрен, защото в първото от тях пребивава в роднини на жена си, а във второто - при роднини на баща му Георги.

Когато през 1924 година Димитър се връща от Германия, той приканва по-малките си братя да основат фирма за струнни музикални инструменти. За кратко Петко също взема участие в първото Ателие за струнни музикални инструменти „Кремона“. По същото време заболява от скоротечна туберкулоза и след кратко боледуване почива на 07.03.1924 г. Около месец след неговата смърт от същата болест умира и неговият баща Георги, който неволно отпива вода от чашата, от която е пил болният му син.